

Motion till riksdagen 2007/08:N393

av **Per Bolund m.fl. (mp)**

Kommunalt veto mot uranprospektering

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av miljöbalken, kärntekniklagen och minerallagen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införandet av kommunal vetorätt mot uranprospektering.

Inledning

I många orter runt om i vårt land från Skåne till Norrbotten oroas människor över framtiden för deras hemorter. Efter en summarisk behandling från Bergsstaten har bolag fått tillstånd att prospektera efter uran på bygden. Prospekteringsstillstånden är normalt giltiga i flera år. Det kan under tiden bli frågan om provborringar och andra aktiviteter.

Nästan ingen i Sverige vill ha en uranbrytning i närheten – inte i närheten av sin bostad, inte i närheten av sitt fritidshus, inte i närheten av sina ströv-, jakt-, eller fiskeområden. Uranbrytning innebär allvarliga hot mot miljön. Erfarenheter från länder där uranbrytning förekommit förskräcker.

Uranbrytning inte vanlig gruvdrift

Uranbrytning liknar inte annan gruvdrift. Uranbrytning frigör betydligt större mängder radioaktivt material. Bara en bråkdel av radioaktiviteten, normalt 15 procent, förs bort i form av uran. Resten finns kvar i former som under överskådlig tid måste hållas skild från biosfären – våra vatten, vår luft, våra marker. Problemen med läckage och föroreningar är i praktiken oöverstigliga.

Fel! Okänt namn på

Det handlar om utsläpp av radionukleider, tungmetaller, syra och andra typer av föroreningar.

Det hindrar inte att det finns de som säger att uran kan brytas på ett säkert sätt. De hävdar att det inte behöver bli problem för miljön – så länge allting fungerar som det var tänkt. Våra lagar ger heller inte ett tydligt skydd mot uranbrytning. De företag som satsar stora pengar på prospektering gör det i övertygelsen om att de kommer att kunna få tillstånd om de hittar uran i mängder som går att utvinna kommersiellt. De räknar kallt med att aningslösheten eller girigheten kommer att ta överhanden över miljöskydd.

Tyvärr finns viss fog för deras förväntningar. Det händer att våra myndigheter är för godtrogna i sina granskningar av företagens ansökningar. Efterhand har det t.ex. visat sig att våra kärnkraftverk inte alls är lika säkra som myndigheterna trodde när de fick tillstånd att öka den termiska effekten.

Förra året valde en riksdagsmajoritet att inte införa ett tydligt förbud mot uranbrytningen. Bolagen har dragit sina slutsatser och satsar sina pengar därefter. I de första månaderna efter riksdagsbehandlingen fick Bergsstaten ta emot ett tretotal nya ansökningar om tillstånd för att prospektera efter uran.

Översyn av miljöbalken, kärntekniklagen och minerallagen

Argumentationen i samband med riksdagsbehandlingen tydde på en brist på kunskap om hur vår lagstiftning faktiskt fungerar. Det visade sig att ledamöter trodde att miljöbalken eller kärntekniklagen utgör hinder mot uranbrytning. Detta synsätt motsägs av miljöjuridisk expertis som Miljöpartiet tagit del av. Det väcker frågan om inte riksdagen hade fattat ett annat beslut om ledamöterna var mer välinformerade. Miljöpartiet anser att riksdagen bör begära en gemensam översyn av miljöbalken, kärntekniklagen och minerallagen i syfte att dels klarlägga möjligheten att uranbrytning ska kunna godkännas enligt nuvarande lagstiftning, dels föreslå eventuella ändringar som kan behövas för att uranbrytning inte ska kunna komma till stånd i vårt land.

Urangruva som turistattraktion?

Förekomsten av prospektering efter uran innebär en risk för att uranbrytning faktiskt kan komma till stånd. Det lägger i sin tur en död hand över utveckling av annat slag på de orter där prospektering tillåts. En urangruva är ingen större turistattraktion.

Så resonerar t.ex. Hudiksvalls kommun i en överklagan mot beslut om undersökningstillstånd för uran vid Nianfors. Kommunen skriver:

Nianån är kommunens näst största vattendrag där en utbyggnad av turismnäringen har stora förutsättningar. Turism är en av de näringar som skulle kunna skapa tillväxt i kommunen. Biotopsåterställande åtgärder i

Fel! Okänt namn på

Nianån görs bland annat för att ge förutsättningar för en ökad fisketurism. Det är svårt att se att provborrning och en efterföljande eventuellt senare brytning av uran skulle kunna vara förenligt med en ökad turism-satsning.

Götene kommun motsatte sig ett bolags ansökan om prospektering i området Saga nr. 1. Kommunen påpekade bl.a. att ansökan strider mot områdets höga natur- och kulturvärden (området omfattas av ett beslut om naturvårdsområde och Natura 2000, där finns också flera planerade naturreservat och några mindre biotopskyddsområden) och att det är viktigt att skydda sandstenen som ligger under alunskiffern eftersom det finns många enskilda brunnar. Bergmästaren noterade naturvärdena men beviljade tillståndet ändå.

Hudiksvall och Götene är inte ensamma om sina problem. Krokoms kommun har överklagat uranprovborrningar i Hotagen. I maj 2007 överklagade Rättviks kommun Bergsstatens beslut att bevilja undersökningstillstånd för uran med hänvisning till att kommunen är negativ till eventuell uranbrytning inom kommunens gränser.

Kommunal vetorätt

Enligt miljöbalken har kommuner rätt att inlägga sitt veto mot uranbrytning. Eftersom redan prospekteringen ger så omfattande konsekvenser för kommunen och dess invånare anser Miljöpartiet att det bör införas en kommunal vetorätt också mot prospektering. Vi behöver en lex Hudiksvall, en lex Götene, en lex Rättvik eller en lex Krokoms. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till ändring av miljöbalken eller minerallagen för att möjliggöra ett kommunalt veto.

Stockholm den 5 oktober 2007

Per Bolund (mp)

Tina Ehn (mp)

Karin Svensson Smith (mp)

Max Andersson (mp)

Peter Rådberg (mp)

Thomas Nihlén (mp)

Jan Lindholm (mp)

Bodil Ceballos (mp)

Karla López (mp)

Peter Eriksson (mp)